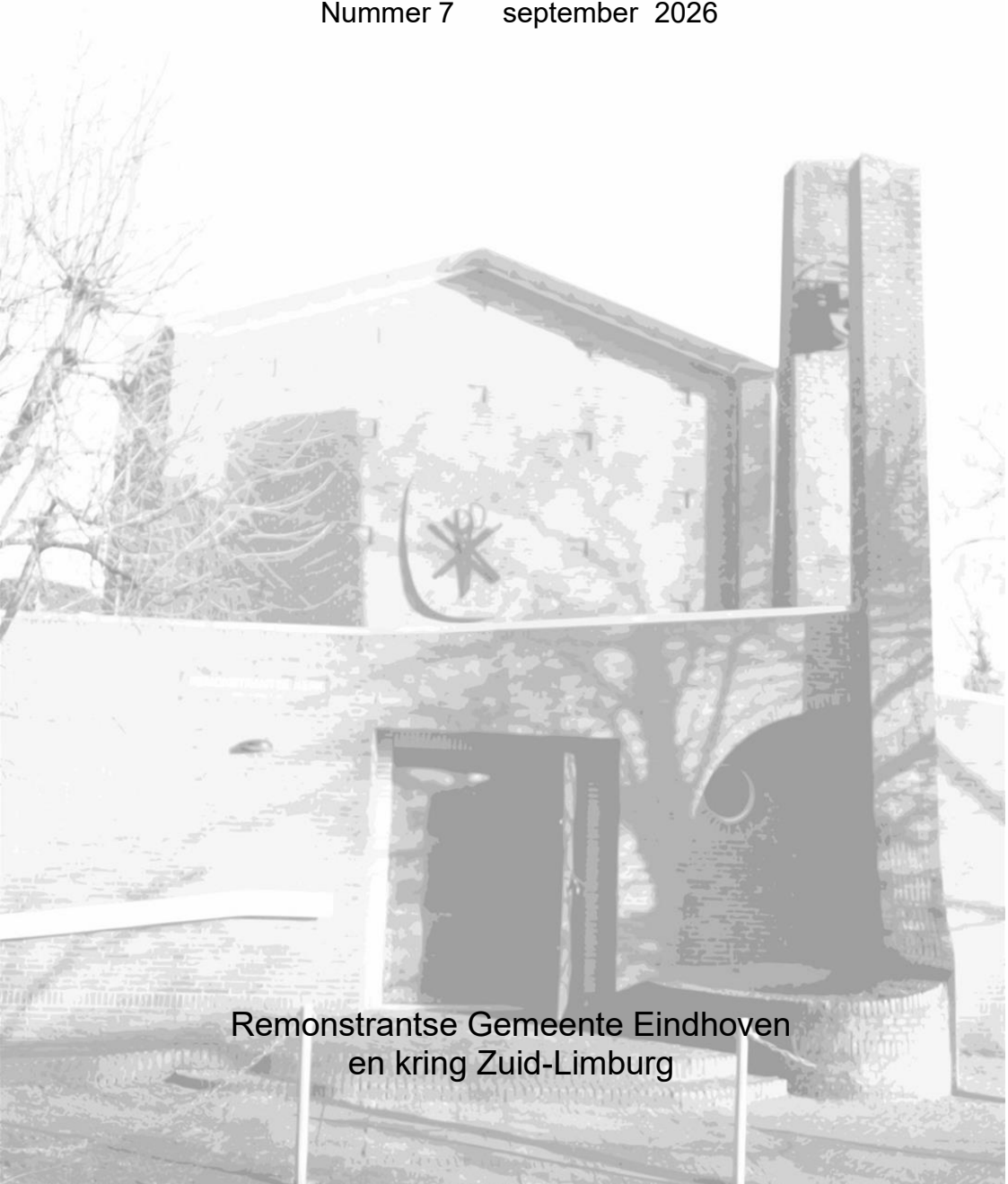

Vensters Open

Voor Remonstranten Zuid Nederland

Nummer 7 september 2026

Remonstrantse Gemeente Eindhoven
en kring Zuid-Limburg

REMONSTRANTSE GEMEENTE EINDHOVEN

KERKGEBOUW: Dommelhoefstraat 1^A, Eindhoven

WEBADRES: www.remonstranteneindhoven.nl

PREDIKANT:

Predikant: Esther van der Panne, e-mailadres:

predikant@remonstranteneindhoven.nl

tel. 06 5087 5501 Werkdagen: dinsdag, woensdag, donderdag.

Op dinsdagmorgen tussen 10 en 12 uur aanwezig in de kerk.

SECRETARIAAT:

Peter Burgers, Romeweg 10, 5632 RP Eindhoven

Tel. 040 242 5711 info@remonstranteneindhoven.nl

FINANCIËLE ADMINISTRATIE:

Joan Muysken, Laan van Brunswijk 79, 6212 HD Maastricht,

tel. 043 350 0309

e-mail: muyskenrge@gmail.com

REK.NR. NL03 ABNA 0471 8467 24

ten name van Remonstrantse Gemeente te Eindhoven

KRING ZUID-LIMBURG

Het bestuur wordt gevormd door:

voorzitter: Joan Muysken, tel. 043 350 0309

secretaris: Hub Bos, tel. 045 524 2618

LEDENADMINISTRATIE:

Harry Raap, Vloeteind 37, 5502 PT Veldhoven, tel. 040 252 87 13

e-mail: h.rapidus@ziggo.nl (**wijzigingen aan dit adres sturen!**)

VENSTERS OPEN, REDACTIE:

Paulien Leunis, Harry Raap en Fenny-An Wijnheijmer-Kuiper

KOPIJ uiterlijk de 15de van de maand

mailen naar: f.a.wijnheijmer@planet.nl, tel. 06 1305 5560

redactieVO@remonstranteneindhoven.nl

Voor **Zuid Limburg** naar:

Joan Muysken, Laan van Brunswijk 79, 6212 HD Maastricht,

tel. 043-3500 309; e-mail: joan.muysken@gmail.com

ABONNEMENT: € 20,00 per jaar (voor leden en vrienden gratis);
digitale versie kan gratis worden toegezonden.

Overmaken op rekening NL03 ABNA 0471 8467 24 ten name van
Remonstrantse Gemeente te Eindhoven o.v.v. *Vensters Open*.

Het ongewone is geen moed

De Polen reden vanuit Warschau de Duitse tanks tegemoet
op paarden. Te paard en wetend, in zonlicht, met sabels.
Ik heb geen vrede met een schoonheid van die grootte.
Toch wil dit gedicht die dag verkleinen. De moed
meten. Zeggen dat is geen moed. Het een hartstocht noemen.
Stellen dat moed niet zo is; niet op zijn best.
Onmogelijk ja, en met allure. Ze reden in zonlicht.
Werden verpletterd. Maar ik zeg moed is niet zo buitensporig
niet de verbluffende daad. Niet Macbeth met grote woorden.
Niet de Verloren Zoon, of Faust. Maar wel Penelope.
Niet de verrassing. Het verbaasd ervaren. Trouwen,
niet de ervaring van een maand. Niet de uitzondering.
En schoonheid die de dagen doorstaat. Stevig en helder.
Het gewone magistrale, waar jaren ploeteren in gaat.

Judith Herzberg (1934)
Uit: Tirade, jaargang 22, 1978.

WORTELEN

‘Teken je wortels’ krijgen we als opdracht in een gespreksgroep. Veel van ons tekenen een stelsel van wortels naast elkaar, die samenkomen in een boomstam. Het ene wortelstelsel heeft veel dunne, diepe wortels, het andere één hele dikke centrale wortel met een paar dunne ernaast. Er is ook iemand die een kruipende wortelstok heeft getekend, waar steeds opnieuw een kluitje wortels uitgroeit. Een ander heeft niet alleen wortels in de aarde maar ook losjes wapperende luchtwortels.

Als we elkaar over onze tekeningen vertellen, merken we hoeveel van ons levensverhaal daarin meekomt. Wortelen is niet alleen een kwestie van ruimte (waar wortel je in?) maar ook van tijd (van groeien, geworteld raken, ontworteld raken, opnieuw wortelen).

Oud en diepgeworteld is in iemand de plek waar hij opgegroeid is: het Zeeuwse landschap na de watersnoodramp, waar de planten en bomen opnieuw ontsproten. Hij beleefde het als kind bijna als een paradijs. Maar hij voelde op een gegeven moment ook dat hij weg moest, dat hij daar anders zou vastroesten, dat hij ergens anders opnieuw moest wortelen. Dat heeft hij ook gedaan. Toch voelt hij nog altijd een diepe verbinding met die eerste plek - met de natuur daar en de hele omgeving, die voor hem doordrenkt was van woordenloze dankbaarheid en vertrouwen.

In meer verhalen komt naar voren hoe het vertrouwde waar je zo stevig in geworteld bent, kan gaan benauwen. Hoe belangrijk het is om opnieuw te kunnen wortelen - hoe moeilijk soms ook.

Een aantal van ons heeft ervaringen van ontworteld *worden*: door een verhuizing naar de andere kant van het land, midden in je puberteit, weg uit een gemeenschap waar je er vanzelfsprekend bij hoorde op school, bij de sportclub, bij de kerk. Of doordat je op je 12e in je eentje naar Nederland gestuurd wordt om daar naar de middelbare school te gaan, terwijl je opgegroeid bent in Indonesië.

Al is lang niet voor iedereen de eigen familie een stevige wortel, bij ons allemaal is het wortelen in een gemeenschap van *mensen* belangrijk, vaak in verschillende kringen - gezin en familie, vrienden, een *extended family*, sport of hobby, werk, kerk, buurt. We voelen ons geworteld waar we ons thuis voelen, waar we genegenheid en aandacht ervaren, waar we onszelf kunnen zijn, waar je mag groeien.

En, voegt iemand toe: waar we fouten mogen maken en opnieuw

mogen beginnen. Dat doet me denken aan de ervaring van journaliste Elisabeth Oldfield, die er bewust voor gekozen heeft om met haar eigen gezin en enkele anderen een kleine leefgemeenschap te vormen. Als een oefenplek in hoopvol leven, in verbondenheid. Ze vertelt hoe ze geconfronteerd wordt met haar eigen imperfectie - haar kleinzieligheid over huishoudelijke dingen (hoe de mokken in de kast gezet worden), haar 'ik wil toch eigenlijk dat het gaat zoals ik wil', haar snibbig en defensief reageren op redelijke feedback van een ander als ze moe is, haar ochtendhumeur enzovoort. Hoe waardevol en bevredigend het uiteindelijk is om aan jezelf en elkaar die imperfecties te laten zien. Om toe te geven dat je moe bent, geïrriteerd; om toe te geven wat je nodig hebt; om 'sorry' te zeggen. Om te merken dat elkaar irriteren kan bestaan *naast* liefde voor elkaar, er voor elkaar zijn. Want: 'Ik hoef me niet te verbergen. Tot nu toe, als ik het slechtste van mezelf aan het licht liet komen, is dat begroet met genade, humor en begrip. Mijn huishouden houdt niet van mij omdat ik perfect ben. Dat ben ik niet. Zij ook niet. We houden van elkaar en bevestigen het beste in elkaar, omdat we daarvoor gekozen hebben. We hebben ons aan elkaar verbonden. We willen allemaal in dezelfde richting groeien.' Een gemeenschap om in te wortelen. Om te groeien in aandacht, vrede sluiten, gulheid, hoop.

In de gespreksgroep merkten we dat we nog iets vergeten waren wat we nodig hebben om ons ergens geworteld te voelen: waar je met elkaar kunt lachen.

Esther van der Panne

SPECIALE KERKDIENTEN

GEWORTELD IN DE GROND VAN BROEDERSCHAP EN ZUSTERSCHAP

zondag 6 september

Haat geen plaats geven in je hart. Bitterheid geen wortel laten schieten. In ieder mens een beeld van God willen zien. Je geweldloos verzetten tegen onrecht.

Dat klinkt prachtig. Maar hoe doe je dat? Bijvoorbeeld als je een Palestijnse familie bent, met een boerderij op de Westbank? Te midden van intimidatie en geweld?

Door te blijven oefenen in liefdevol omgaan met het land, met elkaar, met de ander. Bomen te planten, de grond te bewerken. Met liefde en toewijding te zorgen voor elke plant en elke boom.

Met mensen samen, bezoekers en vrijwilligers (die een 'menselijk schild' vormen), een dialoog voeren, als een 'lerende gemeenschap' actieve hoop vormgeven.

Wat laten deze hoopvolle oefenplaatsen te midden van geweld en onrecht ons zien?

In de dienst horen we naast een bijbelverhaal verhalen van Palestijnen, en zien we voorbeelden hoe Palestijnse kunstenaars hun leven onder bezetting en geweld en hun hoop verbeelden.

We delen brood en wijn, *maar ook de lunch - als iedereen iets meeneemt om te delen met een ander, komt dat helemaal goed*. Voor drinken wordt gezorgd.

Voorgangers zijn Jeannette van Brenk en Esther van der Panne.

VAN HET BESTUUR / GEMEENTEZAKEN

ONDERZOEK NAAR NEVENBESTEMMING VAN ONS KERK-GEBOUW

Hoe blijmoedig we ook in het leven mogen staan, we moeten als Remonstrantse gemeente onder ogen zien dat de menskracht en het financiële draagvlak om ons kerkgebouw te onderhouden sterk onder druk staat. Van onze 110 leden en vrienden is meer dan 50% ouder dan 80 jaar en 11% jonger dan 60 jaar. Daarnaast geldt dat ons gebouw weinig wordt gebruikt. Al zetten we er nu nog op in dat we onze

activiteiten voortzetten en ook geregeld nieuwe activiteiten aanbieden - het ziet er niet naar uit dat het gebruik door onze gemeente (of door de andere vaste huurders) substantieel zal toenemen. Tot slot hebben wij de middelen niet (m.n. menskracht) om te voorzien in veel kortdurende verhuur of exploitatie met meer voorzieningen (catering bijvoorbeeld). Het is niet realistisch om te denken dat we die middelen in de komende jaren wel krijgen. Om die reden is het bestuur van mening dat we moeten onderzoeken of we een grote vaste huurder voor door de week kunnen vinden - of liever nog een partner, die het gebouw wil gaan exploiteren, naast het gebruik door onze gemeente en de andere geloofsgemeenschappen die er nu gebruik van maken. Uiteraard willen wij daarbij niet over één nacht ijs gaan, maar zullen we dat doen in zorgvuldig overleg met de leden - we zullen hierbij ook de huidige vaste huurders en de buurt betrekken.

Wij hebben met verschillende mensen van de afdeling monumenten van de gemeente Eindhoven gesproken en met de buurtcoördinator, maar dat levert geen duidelijk toekomstperspectief op. De menskracht ontbreekt om ons uitgebreid verder te oriënteren, evenals de deskundigheid op het gebied van bouwkundige mogelijkheden, subsidies, vergunningen etc. Om die reden hebben wij als bestuur besloten om een bureau te benaderen dat ons helpt bij het onderzoeken van de mogelijkheden van (in eerste instantie) nevenbestemming van ons kerkgebouw. Dat dit extra kosten met zich meebrengt nemen wij voor lief.

Een commissie uit het bestuur heeft met drie bureaus gesproken en offertes opgevraagd voor een dergelijk onderzoek. Uit die gesprekken en onderlinge discussies kwam naar voren dat bij het realiseren van een nevenbestemming (met veel intensiever gebruik van het gebouw en de noodzaak van een sluitende exploitatie) het een belangrijke handicap is dat ons kerkgebouw waarschijnlijk onvoldoende duurzaam is. Maatregelen om het duurzaam te verwarmen, te isoleren e.d. vragen een aanzienlijke financiële investering. De kerkzaal en de hal zijn in het recente verleden opgeknapt, maar de inventaris en de andere ruimtes niet. Ook dat vraagt een financiële investering, zij het een minder grote. Tot slot is het gebouw een gemeentelijk monument. Dit brengt de verplichting met zich mee de kerk in een goede staat van onderhoud te houden, wat betekent dat het gebouw niet verslonst.

De meeste bureaus die wij spraken richten zich op het ontwikkelen

van scenario's over toekomstig gebruik, waaruit dan in overleg een scenario wordt gekozen en verder uitgewerkt. Er was echter één bureau dat direct de inventarisatie van de huidige staat van het gebouw centraal stelt. Zij hebben ons ervan overtuigd dat als je daar niet goed zicht op hebt, het weinig zin heeft om verdere scenario's te ontwikkelen. Hun offerte behelst dan ook alleen een inventarisatie van de staat van het gebouw en van subsidiemogelijkheden om die te verbeteren. Pas als daar goed zicht op is, heeft het zin om verder te gaan kijken of er realistische scenario's zijn voor nevenbestemming. Dit bureau, bureau Franken, is gevestigd in Eindhoven. Het heeft uiteraard kennis van de lokale situatie en heeft veel ervaring met de problematiek van nevenbestemming, herbestemming en subsidies.

Als bestuur hebben wij dan ook besloten om met bureau Franken in zee te gaan. Het bureau heeft aangegeven dat zij de week van 24 augustus kunnen beginnen met de bouwkundige inspectie, zodat eventuele aanvragen voor neven/herbestemmingssubsidies en duurzaamheidssubsidies op tijd, d.w.z. in de maand oktober, kunnen worden ingediend.

Zodra wij zicht hebben op de mogelijkheden, kosten en subsidies om het gebouw duurzaam te maken en op mogelijke invullingen voor nevenbestemming (of herbestemming) zullen wij een ledenvergadering bijeenroepen. Wij zullen dan ook voorstellen doen voor een verdere procedure en aangeven welke kosten dit alles met zich meebrengt. Verder houden wij u maandelijks op de hoogte via Vensters Open.

Tot slot, het wordt best een spannend jaar voor de gemeente en het bestuur met deze ontwikkelingen. Daarnaast moet ook in de loop van volgend jaar worden gezocht naar een opvolger voor onze predikant Esther van der Panne, die eind volgend jaar stopt wegens pensionering.

Zoals u weet zijn we er tot nu toe nog niet in geslaagd de vacante positie van voorzitter in ons bestuur in te vullen. Mocht iemand belangstelling hebben, laat het graag weten!

Namens het bestuur,
Truus Lodewijk
Joan Muysken
Esther van der Panne

As I Left My Father's House

THEATER DAT VERBINDT

Op zaterdag 3 oktober is de indrukwekkende theatervoorstelling *As I Left My Father's House* te zien in de Remonstrantse Kerk in Eindhoven. De voorstelling van New Dutch Connections (NDC) brengt waargebeurde vluchtverhalen samen met universele thema's als geloof, hoop, verlies en veerkracht. Met persoonlijke verhalen, live muziek en een nagesprek nodigt de voorstelling ons uit om voorbij verschillen te kijken en met elkaar in gesprek te gaan over menselijkheid, empathie en verbinding.

As I Left My Father's House verweeft de verhalen van drie vluchtelingen met het gegeven dat ook Jezus, Mozes en Mohammed volgens de overlevering moesten vluchten of bedreigd werden. De personages, afkomstig uit christelijke, islamitische en joodse achtergronden, delen hun ervaringen van verlies, veerkracht en hoop. In *As I Left My Father's House* kijk je naar het leven van mensen die hun huis moeten achterlaten. Mensen die de lelijke kanten van de wereld doorstaan: polarisatie, geweld, oorlog en extremisme. De voorstelling nodigt uit om voorbij 'wij en zij' te kijken en met elkaar in gesprek te gaan over menselijkheid, empathie en samenleven. Na afloop is er een nagesprek, waarin bezoekers worden uitgenodigd om ervaringen en inzichten met elkaar te delen.

Sinds de première in 2011 heeft de voorstelling ruim vierhonderd keer gespeeld en meer dan zestigduizend bezoekers getrokken. In 2011 won de voorstelling de Compassieprijs, die werd toegekend vanwege de bijdrage aan de dialoog tussen verschillende culturen en het belichten van de kracht van vluchtelingen. *As I Left My Father's House* keert dit najaar terug naar kerken, moskeeën en theaters door het hele land. In een tijd waarin polarisatie, islamofobie, antisemitisme en maatschappelijke spanningen toenemen, is het belangrijk om elkaar te blijven ontmoeten en verhalen met elkaar te delen.

New Dutch Connections (NDC) is een theaterproducent met maatschappelijke impact. NDC maakt urgente verhalen van vluchtelingen zichtbaar, laat hen zelf aan het woord en verbindt deze verhalen met publiek, communities en het bedrijfsleven. *As I Left My Father's House* wordt gespeeld door acteurs en muzikanten die zich vanuit hun eigen achtergrond en ervaringen verbinden aan de verhalen die in de voorstelling worden verteld.

NEW **DUTCH** CONNECTIONS PRESENTEERT

AS I LEFT MY FATHER'S HOUSE

AANVANG 15:00 UUR
03 OKTOBER 2026

REMONSTRANTSE KERK
DOMMELHOEFSTRAAT 1A, 5613 EL EINDHOVEN

**PAY WHAT
YOU CAN**

D U T C H

Als bestuur van de remonstrantse gemeente Eindhoven zijn we dan ook blij dat het is gelukt om een van de voorstellingen van *As I Left My Father's House* naar onze stad te halen. De gemeente Eindhoven is bereid gevonden mee te dragen in de onkosten. We hopen, dat veel van onze vrienden en leden op 3 oktober bij de voorstelling aanwezig kunnen zijn. Het is wel noodzakelijk om daarvoor tickets te bestellen bij NDC. De prijs die u daarvoor betaalt bepaalt uzelf.

We zoeken nog wel een aantal vrijwilligers om op deze zaterdagmiddag te zorgen voor ontvangst, koffie en thee en het opruimen na afloop van de voorstelling, met name in de keuken. Wil je daaraan meedoen, meld je dan aan bij Esther van der Panne of bij Peter Burgers (evdpanne@upcmail.nl of info@remonstranteneindhoven.nl).

Praktische informatie

Voorstelling: *As I Left My Father's House*

Datum: zaterdag 3 oktober 2026

Inloop: 14:30 uur

Aanvang voorstelling: 15.00 uur

Tickets: <https://newdutchconnections.stager.co/shop/default/events/111654275>

Han Hoekstra

AANKONDIGINGEN

BIJBELCAFÉ

woensdag 9 september, 14.00 -15.30 uur.

Op woensdagmiddag 9 september van 14.00 -15.30 uur is er bijbelcafé, in de kerk aan de Dommelhofstraat 1a, Eindhoven. We lezen en verkennen een bijbelgedeelte dat in de dienst van 20 september een rol speelt. Er is gelegenheid om meer over de achtergrond van de tekst te weten te komen, maar het accent ligt op vragen als: Waar gaat deze tekst over? Wat roept deze tekst bij je op? Wat zou die kunnen betekenen in je eigen leven en in deze tijd?

Iedereen kan aanschuiven, voor één keer of vaker. Grondige bijbelkennis is niet vereist. Van tevoren opgeven is niet nodig.

Meer informatie bij Esther van der Panne (evdpanne@upcmail.nl, 06 5087 5501).

POËZIE IN DE TUIN

donderdag 10 september

‘Gelukkig kwam er iemand naast mij zitten...’

Samen gedichten lezen over **water** en daarover mijmeren op een zomerse avond. Dat kan deze zomer nog één keer, wellicht weer in de tuin van de kerk.

Want als je samen leest, ontdek je altijd meer. Je wordt uitgenodigd om een gedicht mee te nemen.

Je bent van harte welkom, van **20.00 -21.30 uur**.

Esther van der Panne

FILMKRING

PRIDE (2014) Inleider: Han Hoekstra

vrijdag 18 september 2026

Het is 1984 en mijnwerkers in Engeland staken tegen de plannen van premier Margaret Thatcher om mijnen te sluiten. Hun zaak spreekt Mark Ashton, een mensenrechtenactivist, onwaarschijnlijk aan. Hij besluit een groep mensen die zich bij een vroege

Gay Pride-Parade in Londen hadden aangesloten, mee te nemen naar het platteland van Wales om steun te tonen aan de vaak sociaal-conservatieve mijnwerkers.

Je ziet al aankomen dat het helemaal misgaat, maar in dit geval gebeurt dat NIET. Dit hartverwarmende verhaal is gebaseerd op een waargebeurd verhaal. Een relevante film over de band die onderdrukking met zich meebrengt aan de onderdrukten.

Richtprijs is €7,50 per persoon voor het eten en de filmrechten.

Maaltijd: 18.00 - 19.00

Aanvang film: 19.30 uur

Geef je op vóór woensdag 16 september, per mail naar gclodewijk@gmail.com of (WhatsApp) 06 2730 9663

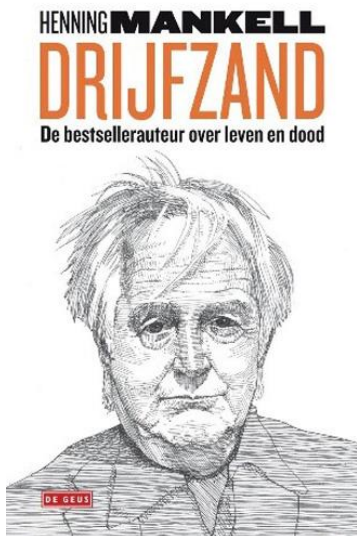
Truus Lodewijk

LEESKRING

Nu alvast de aankondiging van de eerste twee boeken die in de leeskring zullen worden besproken. Dan heeft u royaal de tijd om ze te lezen!

7 OKTOBER 2026 *Drijfzand* - Henning Mankell

door Fenny-An Wijnheijmer

Henning Mankell krijgt in 2014 te horen dat hij lijdt aan een uitgezaaide longtumor.

De grond onder zijn voeten wordt hierdoor weggeslagen en in deze autobiografische roman vertelt Mankell hoe hij daarmee omgaat.

Opgeroepen door de emoties *angst, opluchting, verwondering, jaloezie* en vooral door *levensvreugde* komen allerlei herinneringen bij hem naar boven. Herinneringen aan mensen, aan situaties en aan de overblijfselen van oude culturen.

Het thema van dit boek is daardoor *De tegenstrijdigheid tussen de uniciteit van het individu en de nietigheid van de mensheid*.

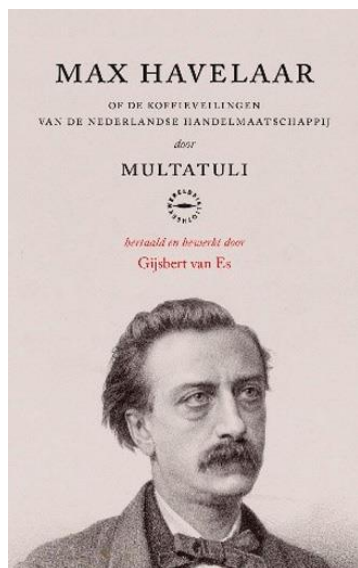
25 NOVEMBER 2026 *Max Havelaar* - Multatuli

door Rolf Jesse

Max Havelaar of de Koffij-veilingen DER NEDERLANDSCHE HANDELMAATSCHAPPIJ door Multatuli

Roman of aanklacht tegen het heersende Nederlandse regiem? Wat dan ook: het boek heeft een verandering in het denken over de koloniale verhoudingen teweeggebracht en bijgedragen aan het ontstaan van de zelfstandige staat Indonesië.

De belastingstelsels in de kolonie waren zwaar voor de bevolking (de VOC eiste gewoon een aandeel van de handelsproducten op (tot

1798). In 1813 voerde de Engelse gouverneur Raffles het landrentestelsel in. Hierbij was het uitgangspunt dat de kolonisator eigenaar was van de grond in de kolonie. Na 1830 voerde de Nederlandse gouverneur Van den Bosch het cultuurstelsel in. In elk van de stelsels was de bevolking verplicht om een bijdrage te leveren aan de inkomsten voor de kolonisator. De regenten (op Java Javaanse adel) moesten zorgen dat die inkomsten in Batavia binnenkwamen.

Ik las *Max Havelaar* nadat de film in 1976 was uitgekomen. Naast het beeld dat ik inmiddels had gekregen over oorlogsmisdaden die Nederlanders in Indonesië hebben begaan, kantelde ook mijn beeld

over onze houding als kolonisator.

De structuur van het boek is een raamvertelling met daarin enkele vertellers - mensen die de genoemde feiten óók vertellen maar dan vanuit hun eigen gezichtspunt. Twee voorbeelden zijn Batavus Droogstoppel (makelaar in koffie in Amsterdam) die vooral geld wil verdienen en de stageloper Stern die aan de hand van een pak documenten over de gang van zaken in Nederlands-Indië een verhaal moet schrijven. Deze documenten had Stern via Droogstoppel van een zekere Sjaalman (alter ego van Eduard Douwes Dekker alias Max Havelaar) gekregen. De 'alziende' Multatuli maakt van al die vertellingen, als een soort eindredacteur, één verhaal waarin hij zich verdedigt tegen aanvallen van de buitenstaanders die zijn verhaal als laster kenschetsen.

Drie verhalen wil ik hier noemen die men gelezen moet hebben om een beeld te krijgen van de problematiek. Ten eerste, wanneer Havelaar net benoemd is als assistent-resident, zijn toespraak tot de hoofden van Lebak - een regio in de uiterste westhoek van Java - ten tweede het trieste verhaal van Saïdja en Adinda en ten derde de strijd van Max Havelaar met zijn chef, de resident Slijmering, voerde over het misbruik van de bevolking door de regent (beslaglegging op buffels en opeisen van Herendiensten). Dit, verboden, misbruik wordt oogluikend toegestaan door de Nederlands-Indische regering. De

corruptie door de vorsten waar de bevolking onder leed maar waar de Gouveneur Generaal niet van wilde weten (zolang de regenten zorgden dat er geld in de kas van de regering binnen vloeiende hoefden die vorsten niets te vrezen van de regering). De invoering van het cultuurstelsel (winstgevend voor Nederland maar een ramp voor de lokale bevolking in Indië) en de voorspelling van Eduard Douwes Dekker dat op termijn de bevolking wel in opstand moest komen. Het Nederlandse antwoord daarop was stevast dat als mensen als Douwes Dekker hun mond nu eens hielden, Nederland hier nog eens drie eeuwen zou blijven. Deze dromen zijn door de werkelijkheid ingehaald. Eduard Douwes Dekker was een echte profeet die voor de onderdrukten opkwam.

Rolf Jesse

COLLECTES

Op de zondagen in september wordt er gecollecteerd:

op 6 en 20 september voor **PAX (RE)**

op 13 september voor **Pastoraat op bijzonder plekken (LU)** en op

27 september voor **Doopsgezind Wereld – Vredescollecte (DO)**

PAX

Vrede is meer dan de afwezigheid van oorlog en hoe dit eruit ziet en tot stand komt, gaat iedereen aan. Daarom organiseert PAX al meer dan 50 jaar de Vredesweek. In het hele land worden honderden activiteiten georganiseerd: van filmavonden tot theater, van maaltijden tot masterclasses, en van interreligieuze bijeenkomsten tot debatten. Al die lokale activiteiten komen samen in één nationale Vredesweek.

De Vredesweek 2026 zal plaatsvinden van 19 t/m 27 september.

Namens de Remonstrantse diaconie

PASTORAAT OP BIJZONDERE PLEKKEN

In heel Nederland bieden zo'n 500 geestelijk verzorgers van de Protestantse Kerk zorg en aandacht aan mensen die behoefte hebben aan een specifieke vorm van pastoraat. Dit pastoraat richt zich op groepen die niet via het reguliere gemeentelven kunnen worden ondersteund. Het is actief in 10 verschillende domeinen: zorg, krijgsmacht, justitie, studenten, binnenvaart, koopvaardij, doven, Schiphol, politie en brandweer. Dit categoriaal pastoraat is met haar steun op maat een essentieel onderdeel van kerk-zijn in de samenleving.

U kunt uw collectebijdrage ook overmaken op de rekening:
NL06 RABO 03737 44439, t.n.v. Diaconie van de Evangelisch-Lutherse Gemeente Zuid-Nederland inzake Eindhoven,
Onder vermelding van het doel en de datum van de betreffende dienst.

Namens de Lutherse diaconie, Tom Tempelaar

DOOPSGEZING WERELDWERK – VREDESCOLLECTE

De Vredesweek 2026 vindt plaats van zaterdag 19 t/m zondag 27 september 2026, georganiseerd door tal van kerkelijke organisaties, rond de Internationale Dag van de Vrede van de Verenigde Naties (21 september). Het thema is nog niet bekend, maar het is een periode vol inspirerende activiteiten zoals vredeswandelingen, lezingen en dialoogsessies om harmonie en begrip te bevorderen, waarbij iedereen wordt opgeroepen om bij te dragen aan vrede.

Bankrekeningnummer:

NL27 TRIO 0786 8803 33 t.n.v. Stichting Doopsgezind Wereldwerk te Deventer

Namens de Doopsgezinde diaconie, Lia Vos-Welsing

VERSLAGEN

VERSLAG STRUINEN IN DE TUINEN

Zondag 5 juli werd er in het Villapark *Struinen in de tuinen* georganiseerd. Particuliere tuinen werden voor bezoek opengesteld en ook de poort naar kerktuin stond uitnodigend open.

Een 70-tal bezoekers mochten we verwelkomen. Sommigen kwamen ook om een praatje te maken, sommigen wilden in alle rust de tuin bekijken. Enkele bewoners van het NRE terrein kenden de tuin van ca 5 jaar terug en waren aangenaam verrast de tuin in een nieuwe gedaante aan te treffen.

In de tuin staan ook planten die in de bijbel genoemd worden, sommige andere planten worden in legenden genoemd. Op meerdere plekken in de tuin hingen lijsten met namen van de planten die daar staan en bij de bijbelse- en legendeplanten stond een aanvullende tekst.

Als toelichting volgen nu drie van de getoonde teksten:

Passiebloem

Helaas had de passiebloem (naast de tuinpoort) de hitte niet overleefd.

Wel is deze foto opgehangen met de toelichtende tekst:

De passiebloem verwijst naar de verhalen over het lijden (de 'passie') van Jezus:

- de 3 stempels zijn de nagels (waarmee hij aan het kruis geslagen werd)
- de gespikkelde blauwe dradenkrans de doornenkroon (die hij op zijn hoofd kreeg),
- de gesteelde stamper de bittere kelk (waaruit hij aan het kruis te drinken kreeg),
- de 5 meeldraden de 5 wonden die hij kreeg toegebracht

- het 3- of 5-lobbige blad de lans (die hij in zijn zij gestoken kreeg) en
- ranken de roeden waarmee hij gezeseld werd.

Bij de **druif** werd verwezen naar het grote kerkraam:

'Ik ben de ware wijnstok, en Mijn Vader is de Landman. Alle rank, die in Mij geen vrucht draagt, die neemt Hij weg; en al wie vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht drage.'

Bij de **distels** hing als toelichting:

Distels staan in de bijbel voor dorheid, onvruchtbaarheid en pijn. Als Adam en Eva van de boom van kennis van goed en kwaad gegeten hebben, zegt God tegen Adam: 'Vervloekt is de akker om wat jij hebt gedaan, zwoegen zul je om ervan te eten, je hele leven lang. Dorens en distels zullen er groeien, toch moet je van zijn gewassen leven.'

En tenslotte: als legende plant werd o.a. de **akelei** genoemd. Deze plant symboliseert de 'ootmoed' van Maria bij het aanhoren van de boodschap dat ze zwanger zal worden.

Het was al met al een geanimeerde middag.

Fenny-An Wijnheijmer

1ste ZOMERBIJEENKOMST: VAN GOGH IN BRABANT door Peter van Overbruggen.

Ook deze zomerbijeenkomst op 23 juli was weer een succes. Na een gezellig samenzijn buiten op het terras onder het genot van een kopje koffie of thee, werd er in de volle kerk vol aandacht geluisterd naar de lezing van Peter van Overbruggen.

foto's Han Hoekstra

Peter van Overbruggen is actief als onderzoeker voor het *Van Gogh Village Museum Nuenen* en hij heeft meegewerkt aan de inrichting van het in 2023 heropende museum, tevens zit hij in het museale team wisselexposities.

Vincent van Gogh wordt in Zundert, als zoon van dominee van Gogh, geboren op 30 maart 1853. Hij is Vincent nr. 2, de eerdere Vincent werd precies 1 jaar eerder dood geboren.

In de jeugd van Vincent zijn zijn ouders op zoek naar geschikt onderwijs voor hem en hun andere kinderen, een moeizaam proces.

Op zijn 8ste gaat Vincent naar de dorpschool. Na 1 jaar wordt hij van school gehaald omdat "*hij door den omgang met de boerenjongens te ruw werd*", aansluitend krijgt hij een paar jaar thuisonderwijs van een gouvernante.

Op 1 oktober 1864 gaat hij naar de protestantse kostschool in Zevenbergen waar hij 2 jaar verblijft en in 1866 gaat hij naar de - dan net geopende - Rijks HBS in Tilburg.

De Rijks HBS Tilburg gaat van de start in het voormalige paleis van koning Willem II, tegelijkertijd wordt de Rijks HBS in Helmond geopend. Naar deze laatste HBS zal jaren later Cor, de jongste broer van Vincent, gaan.

Op 16 jarige leeftijd verlaat Vincent de school en via zijn oom Vincent kan hij als jongste bediende aan het werk bij de Haagse kunsthandel *Goupil & Cie*. Later zal hij overgeplaatst worden naar het Londense filiaal en daarna naar het Parijse.

Vincent krijgt een steeds grotere afkeer van de kunsthandel, niet zozeer van het werk in de drukkerij, als wel van de omgang met het publiek. Tegelijkertijd krijgt hij steeds meer interesse in de bijbel en start, na zijn ontslag in Parijs en na enige tijd als hulpprediker in Ramsgate gewerkt te hebben, met de studie Latijn en Grieks om net als zijn vader en grootvader predikant te kunnen worden. Dit wordt geen succes en na een korte opleiding in Laken gaat Vincent in de Borinage enige tijd als evangelist werken.

Als er geen aanstelling volgt besluit hij in de zomer van 1880 voor het kunstenaars vak te kiezen.

In 1881 - 28 jaar oud - gaat hij weer bij zijn ouders wonen (in Etten) Hier gaat hij zich enige tijd ongestoord aan het tekenwerk wijden. Een half jaar later, na een hevige ruzie met Kerst verlaat hij de pastorie en gaat naar Den Haag.

Vincent blijft een zoekende figuur. In Den Haag wordt Sien één van zijn modellen. Vincent neemt Sien, zwanger en door haar man verlaten, in huis tot ongenoegen van zijn broer Theo, zijn vrienden en zijn ouders.

September 1883 stapte Van Gogh in Den Haag op de trein naar Drenthe, voor een verblijf van 3 maanden.

"Ik geloof dat ik mijn landje heb gevonden hoor", schrijft hij vanuit Drenthe enthousiast aan zijn broer Theo. Hij oefent er in het schilderen met olieverf en zet voorstellingen met snelle streken in één keer op het doek: veenlandschappen, mensen die met turf sjouwen avond-effecten etc. In Drenthe zet Van Gogh stappen die nodig zijn om uiteindelijk de werken te maken die hem zo beroemd hebben gemaakt.

Inmiddels is vader ds. van Gogh in 1882 predikant geworden in Nuenen, een kerkelijke gemeente van ca 35 zielen (!). Naast predikant is hij in 1882 benoemd tot districtbestuurder van de Maatschappij van Welstand.

Vincent keert eind '83 naar het ouderlijk huis terug, gedreven door geldgebrek en eenzaamheid. Noch Vincent, noch zijn ouders zijn hier erg gelukkig me.

Als hij echter een uitstekende ziekenverzorger blijkt te zijn voor zijn moeder, die januari 1884 haar dijbeen heeft gebroken, klaart de sfeer op.

In Nuenen huurt Vincent atelierruimte bij Schafrath om zelf te schilderen en om tekenlessen te geven. En zo ontstaat in de winter '84-'85 een grote serie portretkoppen.

Dat voorjaar en die zomer is Vincent als schilder heel productief. Hij schildert *De aardappeleters*, *De hut*, *Boerenkerkhof* en hij maakt vele tekeningen van werkende boeren en het omringende landschap.

Maart 1885 valt ds. van Gogh, na een verre tocht over de hei, dood neer op de drempel.

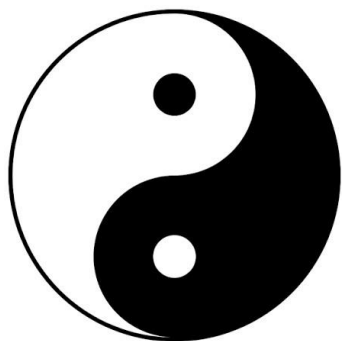
Als de Nuenense pastoor zijn parochianen verbiedt nog langer voor Vincent te poseren vertrekt Vincent november 1885 definitief uit Nuenen en gaat naar Antwerpen.

Uiteindelijk zal Vincent van Gogh juli 1890, 37 jaar oud, overlijden in Auvers-sur-Oise, een getroebleerd man die een groot oeuvre nalaat.

Fenny-An Wijnheijmer

2ste ZOMERBIJEENKOMST: DE TAOÏSTISCHE KUNST VAN HET VERENIGEN door Gijsbert van Ruitenburg op 13 augustus

Terwijl de mussen van het dak vielen en code rood het publiek vanwege het hittedagrecord adviseerde om vooral lekker thuis te blijven hield Gijsbert van Ruitenburg voor een bescheiden maar geïnteresseerd aantal aanwezigen een boeiend betoog. Hoewel de Chinese filosofie in de loop van haar geschiedenis vele interpretaties kende is het concept **Tao** of **Doa** dat gewoonlijk wordt vertaald als **de Weg** het meest verspreide concept en de dominantste culturele factor. Het legt meer de nadruk op proces en verandering boven vorm en stilstand. Meer praktisch ingesteld is het meer geïnteresseerd in de manier hoe dingen werken dan hoe dingen geformuleerd worden in een filosofische systeem. Aan de hand van korte passages uit de klassieke tekst **Daodejing (Tao Te Ching)** liet de spreker zien hoe dingen gerealiseerd kunnen worden door mentale rust. Een intuïtief verstaan van de wereld kan tot een geïntegreerde en uitgebalanceerde persoonlijkheid leiden. Men moet zich niet afhankelijk maken van de mening van anderen. Uiteraard werden ook de begrippen *Yin en Yang* aangestipt als

de twee tegengestelde krachten die *Tao* wil verenigen. Ze vullen elkaar aan en vormen samen een geheel. *Yin* staat voor rust, donker en vrouwelijk. *Yang* staat voor actie, licht en mannelijk. Ook het bekende begrip *Wuwei* dat werd omschreven als natuurlijk handelen niet ten koste van anderen. Niets is perfect maar er zijn altijd mogelijkheden tot verandering en verbetering. Deze lezing liet ook weer zien dat in iedere religieuze benadering

schatten van wijsheid verborgen liggen. Komt *Tao* als niet te definiëren, onvoorstelbaar, aanwezig en toch afwezig niet overeen met de benaderingen van de negatieve theologie? Ook is duidelijk dat de Chinese filosofie veel lichter, eleganter en humanistischer is dan de wirwar van benaderingen uit India met bizarre mythologieën en extatische rituelen. Voor wie meer wil weten werd het boek van *Kristofer Schipper, Tao, de levende religie van China, Amsterdam (Meulenhoff) 1988* aanbevolen. De belangstelling voor het oosten in het algemeen en *Tao* in het bijzonder in het westen valt deels te verklaren uit teleurstellingen in het christendom zoals bijv. in vele gevallen een zwaarwegend zondebesef. Het zoeken van een eigen originele spiritualiteit die dan (ook nostalgisch) ongerept, zuiver, harmonisch en vredig in het oosten zou liggen zou een alternatief zijn voor spiritueel ongebondenen.

In ieder geval luidt de les van **Tao**: "We bezitten allemaal het vermogen om de werelden waarin we leven op doeltreffende en gezaghebbende wijze te veranderen."

Harry Raap

BIJDRAGEN VAN LEDEN

DE DOPJESACTIE voor Blindengeleidehonden

Van de website:

Bent u ooit een blindengeleidehond tegengekomen? Deze honden helpen hun baasjes, die blind of slechtziend zijn, om zo goed mogelijk een normaal leven te leiden. Dit doen ze op allerlei manieren: door obstakels te omzeilen op de stoep, een stoeprand of een zebrapad aan te geven of door een zitplaats te zoeken in de bus of op de trein.

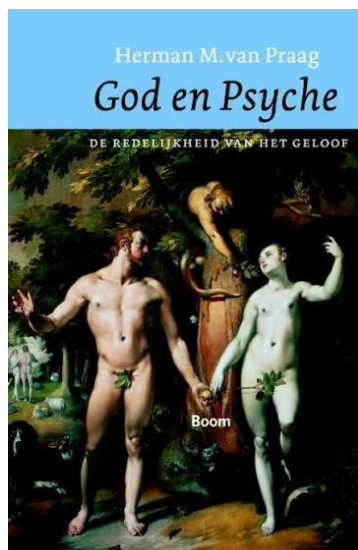
Daarom bestaat de dopjesactie: plastic dopjes inzamelen is een extra manier om wat geld in te zamelen, zodat er zo veel mogelijk honden opgeleid kunnen worden, en er dus zo veel mogelijk personen geholpen kunnen worden.

Velen van u brengen regelmatig dopjes en kroonkurken mee. Marijke van Alphen brengt ingezamelde dopjes bij haar in Veldhoven "naar de overkant", naar de stichting Severinus. De bewoners daar maken de dopjes schoon en verwijderen de "voering van de dopjes", voor hen is het een zinvolle dagbesteding en het scheelt Marijke heel veel werk!

Op zeer veel plekken worden dopjes ingezameld en daardoor levert deze actie, landelijk, een bedrag van bijna 50.000 euro op.

De redactie

GOD EN PSYCHE. De redelijkheid van het geloven. Visies van een Jood¹

Dit boek is het waard om te herlezen en nog altijd actueel. Een origineel en apart boek van de Joodse psychiater M. van Praag, die vanuit zijn vakgebied een persoonlijke visie geeft over de relatie tussen psychologie en geloof. Deze bundeling van zeer uiteenlopende bijdragen convergeren toch naar een centraal thema. Geloof is een normaal noodzakelijk facet van het psychisch bereik van de mens, net zo normaal als bijvoorbeeld gevoelens voor schoonheid. Uiteraard is het onderscheid tussen normaal en abnormaal relatief en onscherp.

¹ Bespreking van het boek **God en Psyche**. De redelijkheid van het geloven. Visies van een Jood: Boom 2008.

Van Praag beschouwt zich als Liberaal Joods. Opmerkelijk is dat hij niet religieus is opgevoed en hij vooral zijn sporen heeft verdiend in de medische psychiatrie.

Van Praag schetst een ideaal beeld, terwijl hij ook niet blind is voor deviante vormen.

- Het godsgeloof is een persoonlijke overtuiging en wordt niet verabsoluteerd. Men erkent, tolereert en respecteert andersdenkenden. Er bestaat bereidheid tot kritische gedachtewisseling over geloofsovertuiging. Het geloof is geen afgesloten concept en de gelovige realiseert zich dat geloof per definitie onzekerheid inhoudt. God is een aanduiding voor het ultieme onbevattelijke mysterie. Religieus fanatisme is de gelovige vreemd. In de wereldculturen (de onderscheiden religies en kerken) staan verschillende godsconcepten, rituelen en ethische gedragsregels naast elkaar die gerespecteerd dienen te worden.
- Ofschoon de geloofsovertuiging een weg voor ogen stelt om goed te kunnen leven wekt het geloof geen schuldgevoelens zonder concrete misstap, geen verdriet zonder teleurstelling, geen angst zonder concrete bedreiging. Geloof werkt ondersteunend voor een verruimde geest of geestelijke gezondheid.
- Het geloof bevredigt de primaire behoefte het leven een spirituele dimensie te geven. De behoefte om tot een groep te horen of zijn sociale netwerk uit te bereiden gaat daar niet in op.
- Contact met God wordt beleefd als symbolisch en opgevat als een metafoor. Een metafoor voor de meest altruïstische, dienstbare, materieel onthechte, de meest geestelijke bestaanswijze, die de religieus ontvankelijk mens zich als ideaal stelt.
- Als God 'spreekt' of 'verschijnt' (ook in de Bijbel) wordt dit niet zintuigelijk waargenomen maar op emotioneel niveau. Er worden geen stemmen gehoord, geen visuele taferelen waargenomen. Bevlogenheid en visionaire exaltatie zoals bij profeten, die abnormaal maar niet pathologisch te duiden zijn kunnen ook verrijkend zijn, zoals Van Gogh ook zijn mooiste schilderijen schiep toen hij een psychose nabij was.
- Een ritueel zoals een zondagsdienst waarmee God eer wordt bewezen werkt bevrijdend, verschaft innerlijke rust en afstand

tot de beslommeringen van alle dag. Het wordt niet beheerst tot een heilig moeten en door angst als het niet stipt wordt nageleefd.

Het lijkt zeker dat deze opmerkingen volledig overeenkomen met het remonstrantse gevoel. Het boek is ook voor hulpverleners in de psychiatrie geschreven, want religieus gedrag kent ook zijn afwijkende en bizarre vormen zoals een rabiaat atheïsme ter linker en evangeliserende hyperreligiositeit ter rechter zijde. De hoofdstukjes behandelen vanuit een eigen originele invalshoek vragen zoals: hoe verhouden zich God en psyche, godsdienst en psychologische/psychiatrische wetenschap, religie en rede elkaar in theorie en praktijk. Dit vanuit het oogpunt van een joods gelovig psychiater en impliciet geeft het boek dus ook een inkijk in de joodse manier van denken en doen.

Van Praag heeft mede weer de deur geopend voor een belangrijk thema dat in de psychologie en de psychiatrie genegeerd was. Het stellen van de zinsvraag naar onvermogen, lijden, frustratie en de verwondering over de eigen biografie was (en is) daarin lang taboe geweest.

Harry Raap

BERICHTEN UIT ZUID-LIMBURG

Secretariaat Remonstrantse Kring Zuid-Limburg:
de heer Hub Bos, Brunner Bron 21, 6441 GX Brunssum
tel. 045 524 2618
e-mailadres: h-bos@ziggo.nl

*Eenheid in het nodige
Vrijheid in het onzekere
In alles de liefde*

KERKDIENTEN

Zondag 20 september aanvang: 10.00 uur

Gezamenlijke kerkdienst met de Protestantse Gemeente Eijsden.

Voorganger: Ds. Jeannette van Brenk-van Driel

Plaats: Protestants kerkje, Wilhelminastraat 1 te Eijsden.

Voor meer inlichtingen verwijzen we naar onze website:
remonstrantenlimburg.nl.

PERSONALIA

VERHUISD:

De heer P R Beneder en mevrouw M Beneder-de Zwart zijn verhuisd naar:

Blekerij 52 B

6212 XW Maastricht

AGENDA

* betekent: bijeenkomst in de kerk, Dommelhofstraat 1^A, Eindhoven

September

dinsdag 1 *10.00 - 12.00	Dommelbreak	
dinsdag 1 *10.00 - 12.00	Tuingroep	
dinsdag 8 *10.00 - 12.00	Dommelbreak	
woensdag 9 *14.00 - 15.30	Bijbelcafé	pag. 11
donderdag 10 *20.00 – 21.30	Poëzie in de tuin	pag. 12
dinsdag 15 *10.00 - 12.00	Dommelbreak	
vrijdag 18 *18.00/19.30	Filmkring	pag. 12
dinsdag 22 *10.00 - 12.00	Dommelbreak	
dinsdag 29 *10.00 - 12.00	Dommelbreak	

Oktober

zaterdag 3 *14.30/15.00	As I Left My Father's House	pag. 9 en 10
dinsdag 6 *10.00 - 12.00	Dommelbreak	
dinsdag 6 *10.00 - 12.00	Tuingroep	
woensdag 7 *14.00 – 16.30	Leeskring	pag. 13

KERKDIENSTEN EINDHOVEN

Op verzoek kan er tijdens de dienst op zondag voor kinderopvang worden gezorgd. Vooraf een telefoontje naar (040 241 1992) is hiervoor voldoende.

September

6 sept.	10.30	ds. Esther van der Panne en ds. Jeannette van Brenk-van Driel Geworteld in de grond van Broederschap en Zus- terschap collecte: PAX	RE Avondmaal
13 sept	10.30	ds. Inkeri Hyvärinen collecte: Pastoraat op bij- zondere plekken	LU
20 sept	10.30	ds. Esther van der Panne collecte: PAX	RE
27 sept	10.30	ds. Han Cuperus collecte: Doopsgezind Wereldwerk	DO

Oktober

4 okt.	10.30	ds. Willem Boon	LU Avondmaalsviering
--------	-------	-----------------	---------------------------------

Wie niet naar de kerk gaat, kan aan de collecte bijdragen door overmaking van een bedrag op rekening NL 03 ABNA 047 18 46 724 ten name van Remonstrantse Gemeente Eindhoven onder vermelding van het collectedoel.

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

Afzender:

5613 EL 1A